

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TUOTANTOKANIINIEN HYVINVOINNISTA**Pääasiallinen sisältö**

Tuotantokanien hyvinvoinnista ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa tuotantokanien hyvinvointia. Ehdotuksessa keskeistä olisi edistää tuotantokanien mahdollisuutta tyydyttää fysiologisia käyttäytymistarpeitaan sekä toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Tuotantokanien pidolle ei ole aikaisemmin säädetty erityisiä vaatimuksia, vaan niiden pitoon on sovellettu eläinsuojelulakia (247/1996, kumottu) ja sittemmin lakia eläinten hyvinvoinnista (693/2023, *hyvinvointilaki*). Lemmikkinä pidettävien kanien hyvinvoinnista on säädetty asetuksella koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta annetussa asetuksessa (674/2010). Eläintarhassa ja pysyvissä eläinnäyttelyissä pidettävien kanien pidosta on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 2/EEO/2003. Edellä mainitut asetukset on jätetty voimaan hyvinvointilain 119 §:llä. Koe-eläimenä pidettäviin kaneihin sovelletaan valtioneuvoston asetusta tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta (564/2013). Annettavalla asetuksella on tarkoitus korjata sääntelyaukko tuotantokanien osalta. Tuotantokanien kasvatusta on lisääntynyt Suomessa.

Tuotantokanien oleellisia käyttäytymistarpeita, joita asetuksella edistettäisiin ovat liikkuminen, leikki, lepo, kehonhuolto, syöminen, ravinnon etsintä ja ympäristön tutkiminen sekä sosiaaliset suhteet. Lisäksi kanilla oleellisia käyttäytymistarpeita ovat kaivaminen ja järsiminen. Oleellisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseksi säädettäisiin mm. pitopaikan vaatimuksista, sosiaalisten suhteiden mahdollistamisesta, virikkeistä sekä ravinnon ja veden saannista. Lisäksi asetuksella täsmennettäisiin hyvinvointilain vaatimuksia tuotantokanien käsittelystä, hoidosta ja hyvinvoinnista huolehtimisesta.

Asetuksen ehdotettaisiin tulevan voimaan 1.7.2026.

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Suomessa on noin 10–15 tilaa, jotka tuottavat kaninlihaa myyntiin. Suurin osa lihasta myydään suoraan kuluttajille. Lisäksi osa tiloista myy kaninlihaa myös ravintoloihin tai kauppoihin. Lihantuotannon sivutuotteena tulee myyntiin kanintaljoja sekä kuivattuja kypäliä ja häntiä. Ammattituottajien lisäksi Suomessa on myös tuotantokanien omatarvekasvattajia arviolta muutamia satoja. Vaikka tuotantokanitoimiala on pieni, on katsottu tarpeelliseksi säätää erikseen niille asetettavista hyvinvointivaatimuksista. Asetusehdotuksessa on otettu huomioon uusi eläinten hyvinvointilaki ja pyritty luomaan sääntely, joka selkeyttäisi sääntely-ympäristöä siten, että alan kehittyminen nykyaikaiset eläinten hyvinvointivaatimukset huomioiden olisi mahdollista.

Suomessa ammattimaisella kanitilalla on tyypillisesti noin kaksikymmentä emokania ja viisi siitosurosta. Teuraaksi kasvatetaan keskimäärin 200 lihakania vuodessa ja vain kaikkein suurimmat tilat yltyvät 500 teuraskanin vuosituotokseen. Monilla kanitiloilla on pihapiirissään

elintarvikehuoneisto teurastustoimintaa varten. Myös omatarvekasvattajat teurastavat kaninsa pääasiassa itse.

Maailmalla kaneja kasvatetaan lihaksi sekä laajamittaisesti että pienimuotoisena kotitarvekasvatuksena. Kiina on maailman suurin kaninlihantuottaja. Euroopan unionin alueella kasvatetaan vuosittain noin 180 miljoonaa kania lihan tuotantoon. Suurimmat tuotantomaat Euroopassa ovat Espanja, Italia, Ranska, Portugali ja Unkari.

Villantuotantoon käytettävät kanit ovat tavallisimmin angorakaneja, jotka on jalostettu tuottamaan pitkää ja hienolaatuista karvaa. Yli 90 % maailmassa tuotetusta angoravillasta on peräisin Kiinasta. Euroopassa angoravillan tuotantoa on mm. Ranskassa ja joissain itäisen Euroopan maissa. Suomessa angoravillan tuotanto on pienimuotoista.

Tuotantokanien pidolle ei ole aiemmin säädetty yksityiskohtaisia vaatimuksia. Tuotantokanien pitoon on sovellettu eläinten hyvinvointilain (693/2023) yleisiä vaatimuksia eläinten hoidolle, kohtelulle ja käsittelylle. Laissa eläinten kuljetuksesta (1429/2006) ja neuvoston eläinkuljetusasetuksessa (EY) N:o 1/2005 säädetään eläinten kuljetuksesta. Kanien teurastuksesta säädetään puolestaan neuvoston lopetusasetuksessa (EY) N:o 1099/2009.

Hyvinvointilain 12 §:ssä säädetään eläinten kohtelun yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläintä on kohdeltava rauhallisesti. Eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajityypillistä käyttäytymistä. Eläin on totutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin, jos se on pidettävän eläinlajin ja eläinten pitomuodon kannalta tarkoituksenmukaista. Jos eläin ei ole totunut käsittelyyn, tämä on otettava huomioon eläintä käsiteltäessä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin totuttamisesta.

Hyvinvointilain 13 §:ssä säädetään eläinten kielletystä kohtelusta. Pykälän mukaan eläintä ei saa käsitellä tai kouluttaa kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläintä ei saa sitoa tarpeetonta kipua tai kärsimystä tuottavalla tavalla. Eläintä ei saa rasittaa liikaa eikä pitää kohtuuttoman ankarassa kurissa. Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen osaamistaso ja suorituskyky. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä. Eläintä ei saa tarpeettomasti vahingoittaa, eikä sitä saa värjätä ulkonäön muuttamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä eläinten kovakouraisena käsittelynä tai koulutuksena, liikana rasittamisena, kohtuuttoman ankarana kurissa pitämisenä tai eläimen tarpeettomana vahingoittamisena.

Hyvinvointilain 15 §:ssä säädetään eläimille tehtävistä toimenpiteistä. Pykälän 1 momentin mukaan leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide saadaan tehdä eläimelle vain, jos se on eläimen hyvinvoinnin kannalta perusteltua. Pykälän 2 momentissa säädetään tähän pääsääntöön liittyvistä poikkeuksista eli toimenpiteistä, joita eläimille saadaan tehdä, vaikka ne eivät ole tarpeen kyseisen eläinyksilön hyvinvoinnin kannalta. Sallittuja toimenpiteitä olisivat siis mm. eläimen merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla menetelmällä, veri- ja kudospäytöiden ottaminen, eläimen kastratio ja sterilisaatio, sellainen leikkaus ja muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide, joka on tarpeen eläinten käsiteltävyyden parantamiseksi, ihmisten tai muiden eläinten terveyden tai turvallisuuden varmistamiseksi, eläimen jalostusarvon määrittämiseksi tai muun vastaavan eläinten pitoon liittyvän välttämättömän syyn takia sekä eläinten keinosiemennys ja muiden keinolliseen lisäämiseen sekä lisääntymisterveyteen liittyvien toimenpiteiden tekeminen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hyvinvointilain 15 §:n 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, eläinten keinosiemennyksestä ja keinolliseen lisäämiseen sekä lisääntymisterveyteen liittyvistä toimenpiteistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa myös tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tekemisessä ja eläinten keinosiemennyksessä käytettävistä menetelmistä.

Hyvinvointilain 17 §:ssä säädetään eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuista välineistä, laitteista ja aineista. Pykälän mukaan välineiden, laitteiden ja aineiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä

ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Eläimille ei saa antaa aineita, jotka ovat vaarallisia eläinten hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista.

Hyvinvointilain 20 §:ssä säädetään hoidon yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhkohoidosta on huolehdittava. Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi. Jos eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Jos eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään erityistä huomiota on kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin. Hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Eläimellä on oltava mahdollisuus riittävään lepoon. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoitotoimista sekä eläinten ryhmässä pidosta.

Hyvinvointilain 21 §:ssä säädetään ruokinnasta ja juotosta. Pykälän mukaan hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta.

Hyvinvointilain 31 §:ssä säädetään ammattimaisesti tai laajamittaisesti eläimiä pitävien velvollisuudesta varautua häiriötilanteisiin. Pykälän mukaan ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän on varauduttava tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi.

Hyvinvointilain 33 §:ssä säädetään pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentiaan vaikeuksista. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon. Pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniaa. Pitopaikassa oleva eläin on voitava tarkastaa ja sitä on voitava hoitaa vaikeuksista. Eläintä saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitetussa laatikossa, häkissä tai muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä edellyttää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös edellä tarkoitetusta muusta tilapäisestä ja hyväksyttävästä syystä, joka oikeuttaa eläimen pitämisen sen kuljetukseen tarkoitetussa laatikossa, häkissä tai muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa.

Hyvinvointilain 35 §:ssä säädetään pitopaikan olosuhteista. Pykälän mukaan pitopaikan lämpötilan, ilman- tai vedenlaadun ja muiden ympäristöolosuhteiden on oltava siellä pidettävälle eläimelle sopivia. Ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suojus epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan. Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja sitä voidaan hoitaa asianmukaisesti. Jos eläinten hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta

ilmanvaihtojärjestelmästä, laitteistossa on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan.

Hyvinvointilain 37 §:ssä säädetään pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Ryhmässä pidettävän eläimen on voitava väistää toista eläintä. Pitopaikan ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläinten hyvinvoinnille. Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva lepopaikka. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

2. Asetuksen valmistelu

Asetuksen perusvalmistelu on tehty virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Jatkovalmistelu on tehty yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Asetusehdotus oli lausunnoilla 12.8.–7.10.2024, minkä jälkeen sidosryhmien kanssa ehdotusta ja saatua lausuntopalautetta käsiteltiin kokouksissa joulukuussa 2024 sekä tammikuussa 2025. Jatkovalmistelussa päivitetystä asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta pyydettiin kirjalliset kommentit sidosryhmiltä lokakuussa 2025.

3. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Tällä hetkellä tuotantokanien hyvinvoinnille ei ole säädetty hyvinvointilain vaatimuksia tarkentavaa asetusta. Asetuksessa säädettäisiin tuotantokanien hyvinvointia, kasvatusta, käsittelyä, hoitoa ja pitopaikkaa koskevista vaatimuksista uuden hyvinvointilain mukaisesti. Hyvinvointilain mukaan eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita. Ehdotuksessa keskeistä on kanien mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen, riittävään karkearehun ja veden saantiin sekä Suomen olosuhteisiin soveltuvien asianmukaisten hoito- ja kasvatusolosuhteiden tarjoaminen.

Ehdotuksessa kanien mahdollisuutta sosiaaliseen kanssakäymiseen vahvistettaisiin säätämällä nuorten kanien ryhmäkasvatuksesta. Kanit tulisi kasvattaa ryhmässä 6 kuukauden ikäiseksi. Eri sukupuolta olevat kanit kasvatettaisiin omissa ryhmissään viimeistään 16 viikon iästä alkaen liian aikaisen tiinehtymisen estämiseksi. Poikkeuksena yksin kasvattaminen olisi sallittua myös silloin, kun eläimet voivat vahingoittaa toisiaan. Kanilla tulisi kuitenkin aina olla mahdollisuus kuulo- ja näköyhteyteen toisten kanien kanssa.

Kanin ruuansulatukselle on tärkeää jatkuva karkearehun saanti, ja asetuksessa säädettäisiin hyvälaatuisen karkearehun jatkuvasta saannista. Karkearehun syöjänä kanille on myös olennaista riittävä veden saanti, jatkuvasta veden saannista ei tulisi kanien osalta säätämään poikkeusta.

EU:ssa on parhaillaan käsittelyssä kansalaisaloite häkkikasvatuksen kiellosta. Häkkikasvatuksessa ongelmana on mm. riittämätön tila, jolloin eläimet eivät pysty toteuttamaan riittävää liikuntaa oleellisena käyttäytymistarpeena. Häkkikasvatuksen ongelmana on myös verkkopohjan aiheuttamat vauriot kanien jalkapohjiin. Kanin kasvatuksessa voidaan käyttää myös kiinteäpohjaisia tai rakolattiapohjaisia tai rutiläpohjaisia karsinoita, joista voi myös olla pääsy ulkoaitaukseen. Etuna rakotai rutilälattiassa on ulosteiden poistuminen karsinasta. Riittävän liikunnan mahdollistamiseksi asetuksessa annettaisiin minimi-tilavaatimukset kanien pitopaikalle. Pitopaikan pohjan vaikutusta jalkapohjiin on pyritty lieventämään vaatimuksella kuivutuksesta, joka peittää pohjan. Nuorilla

kaneilla ja siitoskaneilla pohjan on oltava kauttaaltaan kuivitettu, mutta teuraskaneilla sallittaisiin osa alueesta ilman kuivitusta puhtaanapidon helpottamiseksi. Kuivike toimii myös virikkeenä, joten sitä tulisi olla pitopaikassa niin runsaasti, että kani voi kaivaa sitä. Runsaan kuivikkeen ja jatkuvan karkearehun lisäksi kaneille tulisi tarjota myös muuta virikettä.

Kanien ulkokasvatuksesta kylmissä olosuhteissa ja sen vaikutuksesta kanien hyvinvointiin ei ole olemassa riittävästi tutkimustietoa. Kanien hyvinvoinnin ja sulan veden turvaamiseksi säädettäisiin vaatimus siitä, että kanilla tulisi pitopaikassa olla mahdollisuus päästä alueelle, jossa lämpötila on vähintään + 5 astetta. Alueen tulisi olla niin suuri, että kaikki saman ryhmän eläimet mahtuvat makaamaan siellä samanaikaisesti.

4. Pääasialliset vaikutukset

Suomessa ei ole aiemmin ollut tuotantokanien hyvinvointia ja pitoa ohjaavaa lainsäädäntöä. Valtioneuvoston asetusta koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010) on käytetty apuna, kun on arvioitu tuotantokanien tarvitseman tilan suuruutta.

Ehdotettu asetus selkeyttää tuotantokanien pidon, kasvatuksen, käsittelyn ja hoidon vaatimuksia. Tämä on olennaista sekä tuotantokanien hyvinvoinnin, että kanintuottajien ja valvojien oikeusturvan kannalta. On tärkeää selkeyttää kanintuotannon vaatimukset, ennen kuin tuotantosuunta mahdollisesti laajenee tai siinä tehdään merkittäviä investointeja.

Suomessa ammattimaisten kanitilojen lukumäärä on alhainen ja tiloilla on hyvin erilaisia häkki- ja karsinarakenteita sekä pitopaikkojen pohjaratkaisuja. Näin ollen se, minkä verran kanitiloilla jouduttaisiin ehdotetun asetuksen seurauksena muuttamaan kanien pitopaikkojen rakenteita tai varustusta, riippuu kanitilan nykyisistä rakenteista. Oletuksena on, että mm. pitopaikan tilavaatimuksia, häkkikerrosten enimmäislukumäärää ja pitopaikan pohjarakennetta koskevat vaatimukset edellyttäisivät kohtuullisia muutoksia toiminnassa oleville kanitiloille. Siirtymäajoilla helpotettaisiin tuotantosunnan sopeutumista uusiin vaatimuksiin ja mahdollistettaisiin tarvittavien investointien jaksottaminen.

5. Lausuntopalaute

Asetusehdotus oli lausunnoilla 12.8.–7.10.2024. Ehdotuksesta annettiin 100 lausuntoa, joista 74 yksityishenkilöiltä. Asetusluonnosta pidettiin yleisesti tarpeellisenä ja edistyksekkäänä, mutta siihen esitettiin lukuisia täsmennyksiä ja muutosehdotuksia. Asetuksen merkitystä kanintuotannon kehittämiselle Suomessa korostettiin. Useassa lausunnossa painotettiin kanien lajityypillisten käyttäytymistarpeiden, kuten kaivamisen, sosiaalisen kanssakäymisen ja jatkuvan vedensaannin, turvaamista. Keskeisiä huolenaiheita olivat teuraskaneja koskevat poikkeukset vedensaannissa ja kuivituksessa, tilavaatimusten riittävyys, ulkokasvatuksen ehdot sekä siirtymäaikaisten pituus. Useat tahot kritisoivat asetuksen mahdollistamaa häkkikasvatusta ja vaativat tilojen laajentamista. Yksityishenkilöt suhtautuivat kriittisesti erityisesti tilavaatimuksiin ja ehdottivat häkkikasvatuksen kieltämistä.

Monet lausunnonantajat ehdottivat määritelmien tarkentamista, kuten nuoren ja aikuisen kanin ikärajoja, sekä selkeytystä pesäkopin ja piilopaikan eroihin. Lisäksi toivottiin, että kaikki kanit totutettaisiin käsittelyyn, ei vain siitoseläimet. Ulkokasvatuksen osalta esitettiin vaatimuksia lämmitetystä sisätilasta talviaikaan. Siirtymäaikaisten osalta näkemykset vaihtelivat 10 vuodesta nopeaan voimaantumiseen. Lausuntopalautteissa korostui tarve tasapainottaa tuotannon käytännöllisyys ja eläinten hyvinvointi. Lausuntotiivistelmä on tallennettu Vahvaan asiakirjanumerolla VN/23040/2024-MMM-107. Tässä hankkeessa ei ole käytetty Hankeikkunaa, koska se on otettu maa- ja metsätalousministeriössä laajempaan käyttöön vasta tämän asetuksen valmistelun aloittamisen jälkeen.

Lausuntopalautteen perusteella pesäkopin ja piilon määritelmää on selkeytetty. Myöskään poikkeusta vedensaannista pysyvässä pitopaikassa ei ehdotettaisi, vaan kanille tulisi tarjota mahdollisuus jatkuvaan vedensaantiin pysyvässä pitopaikassa kaikissa olosuhteissa. Tämän lisäksi pitopaikan vaatimuksiin lisättäisiin vaatimus siitä, että kanilla on oltava mahdollisuus pitopaikassa päästä alueelle, jonka lämpötila on vähintään +5 astetta. Lausunnolla ollessa ehdotuksessa kyseinen vaatimus olisi koskenut vain ulkokasvatusta, jolloin esimerkiksi vanhoissa eläinsuojissa kaneja olisi voinut edelleen kasvattaa kovassakin pakkasessa ilman pääsyä lämpimään tilaan. Etenkin tuottajien lausunnoissa korostui tarve kasvattaa kaneja myös ulkotiloissa, toisaalta useassa lausunnossa viitattiin kanien sisäkasvatuksessa käytössä oleviin lämpötilavaatimuksiin. Kanien kasvatuksesta kylmissä olosuhteissa ei ole riittävästi tutkimustietoa, minkä vuoksi kaneja ei voisi kasvattaa kokonaan pakkasessa. Lausunтовaiheen jälkeen asetusehdotusta on myös tarkennettu sisällöllisesti siten, että esimerkiksi pitopaikan vaatimuksia siltä osin mitä on säädetty laissa eläinten hyvinvoinnista, on asetusehdotuksesta poistettu, virikkeitä koskevia säännöksiä on selkeytetty sekä yhtenäistetty asetuksen muotoa muiden hyvinvointilain nojalla annettavien asetusten kanssa.

6. Säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Ehdotusta sovellettaisiin tuotantokaniineihin. Tuotantokaniinilla tarkoitetaan kaniinia, jota pidetään siitoseläimenä, lihan, turkisten, villan tai muussa tuotantotarkoituksessa. Siitoseläimenä pidettäisiin eläimiä, joita käytetään lihan, turkisten, villan tai muun tuotantotarkoituksen vuoksi pidettävien eläinten tuottamiseen. Siitoseläimellä ei kuitenkaan tarkoitettaisi kaneja, joita pidetään yksinomaan lemmikkieläinkäyttöön tarkoitettujen kanien kasvattamiseksi, vaan niiden hyvinvointiin sovellettaisiin valtioneuvoston asetusta koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010) vastaavasti kuin muidenkin lemmikkieläinten kasvatustoimintaan. Muu tuotantotarkoitus voisi olla esimerkiksi nahantuotanto. Asetuksessa käytettäisiin jäljempänä tuotantokaniinista käsitettä kani.

2 § Määritelmät

Pykälä sisältäisi keskeiset ehdotuksen sisältämät määritelmät. Emokanilla tarkoitettaisiin sukukypsää naaraskania astutuksesta kyseisen astutuksen seurauksena syntyvien poikasten vieroitukseen. Kanit tulevat sukukypsäksi 3–4 kuukauden ikäisenä mutta ne ovat valmiita astutettavaksi vasta myöhemmin. Asetuksen 8 §:ssä säädettäisiin, että naaraskania ei saa astuttaa ennen 6 kuukauden ikää, Samassa pykälässä säädettäisiin, että poikasasia ei saa vieroittaa ennen 42 päivän ikää kuin poikkeustapauksissa, edelleen saman pykälän mukaan kanin saa tiineyttää aikaisintaan 30 päivän kuluttua synnytyksestä

Siitoskanilla tarkoitettaisiin sukukypsää siitokseen tarkoitettua kania, jota pidetään tuotantokanien tuottamista varten. Käytännössä tällä tarkoitetaan uroskaneja sekä naaraspuolisia kaneja silloin kuin niillä pidetään tauko poikimisesta ja niitä ei ole edellisen vieroituksen jälkeen vielä astutettu.

Poikasella tarkoitettaisiin kania syntymästä vieroitukseen. Kanit saisi vieroittaa asetuksen 8 §:n mukaan 42 päivän iässä, minkä jälkeen käytettäisiin käsitettä nuori kani vieroituksesta 6 kuukauden ikään.

Teuraskanilla puolestaan tarkoitettaisiin lihantuotantoon tarkoitettua kania vieroituksesta teurastukseen, ammattimaisessa tuotannossa lihakanit teurastetaan tavanomaisesti jo 3 kk iässä, mutta pienimuotoisemmassa kasvatuksessa niitä voidaan kasvattaa vanhemmaksikin.

Kanitilalla tarkoitettaisiin maantieteellistä paikkaa, jossa on yksi tai useampi kanien pitopaikka.

3 § Kanin käsittely

Pykälässä säädettäisiin kanin käsittelystä. Kani on saaliseläin, joka voi stressaantua kiinniotosta ja käsittelystä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kanin totuttamisesta käsittelyyn ja ihmisiin jo poikasena. Kanit olisi totutettava tarvittavaan käsittelyyn ja ihmisten läheisyyteen poikasesta lähtien, jotta käsitteleminen ja hoitaminen olisi kaneille myöhemmin mahdollisimman stressitöntä. Eri

tarkoituksiin pidettävien tuotantokanien käsittelytarve on erilainen, lihakanien käsittelytarve on vähäisempi kuin esimerkiksi villantuotantokanien ja totuttaminen pitäisi tehdä siinä laajuudessa, kuin se on kanin käyttötarkoituksen mukaan tarpeen, jotta kanin hyvinvointi käsittelytilanteessa ei tarpeettomasti vaarannu liiallisen pelon ja stressaantumisen vuoksi. Lisäksi kani tulisi käsiteltäessä ottaa kiinni ja siirtää rauhallisesti. Käsittelytilanteissa tulisi välttää äkkinäisiä liikkeitä ja tarpeetonta melua. Kania ei saisi myöskään jahdata. Emokanin tarpeetonta kiinniottamista ja käsittelyä sekä kaikenlaista tarpeetonta häirintää olisi vältettävä emokanin tiineyden loppuvaiheessa ja heti synnytyksen jälkeen. Poikimisaikana emokani on erityisen stressiherkässä tilassa. Tarpeeton häiriö elinympäristössä voi esimerkiksi saada emon hermostumaan niin, että poikimiseen tulee ongelmia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kanin nostamistavasta. Turvallinen tapa nostaa kani on laittaa toinen käsi kanin rintakehän alle etujalkojen väliin ja tukea toisella kädellä kanin takaosaa ja takajalkoja omaa vartaloaan vasten. Näin kanin pitkä keho on tuettuna ja varmistetaan, ettei kani ala rimpuilla ja vahingoita selkäänsä. Lisäksi kiellettäisiin kanin nostaminen korvista, niskasta ja jaloista, koska nämä nostotavat voivat aiheuttaa kanille kipua. Kanin kiinni ottamiseksi häkistä niskasta voisi kuitenkin ottaa eläimen kiinni, mutta pelkästään niskanahasta kannatellen ei kania saisi nostaa tai siirtää, vaan nosto tulee aina tehdä vartalosta takaosaa ja takajalkoja kannatellen.

Edelleen 2 momentissa säädettäisiin, että kania ei saa pitää paikalleen kytkettynä eikä sitoa rakenteisiin. Kania ei saa sitoa edes väliaikaisesti, esimerkiksi raajoistaan kiinni villankerinnän ajaksi. Kania ei saa pitää selällään kuin lyhytaikaisesti hoitotoimenpiteen, kuten lääkitsemisen, tai tarkastuksen aikana. Kanin laittaminen selälleen eli ns. transsiin voi aiheuttaa kanille äärimmäistä stressiä, vaikka se näennäisesti käyttäytyykin rauhallisesti. Selällään pidon tulee olla vain hetkellistä ja kestää mahdollisimman lyhyen aikaa kanin hyvinvoinnin kannalta välttämättömän hoitotoimenpiteen ajan.

4 § Kanin hoito

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kanien kynsien lyhentämisestä. Luonnossa kanin kynnet kuluvat luonnollisesti kaivamisen ja liikkumisen seurauksena. Liian pitkät kynnet voivat haitata kanin liikkumista sekä aiheuttaa kipua. Kanin kynnet tuleekin tarvittaessa leikata tarkoitukseen sopivilla ja riittävän terävillä leikkureilla tai lyhentää kynsitrimmerillä. Kynsistä leikataan terävä kärki pois välttämättä osumista kynnen ytimeen. Myös loishäädöstä on tarvittaessa huolehdittava silloin kuin havaitaan ulko- tai sisäloisia.

Lisäksi säädettäisiin kanin hampaiden, korvien ja tassunpohjien tarkastamisesta kania käsiteltäessä tai muutoin säännöllisesti. Hyvä käytäntö olisi tarkastaa hampaat, korvat ja tassun pohjat noin kerran kuukaudessa. Kanin hampaat kasvavat jatkuvasti, joten hampaiden ylikasvaminen ja muut hammasongelmat ovat mahdollisia. Käytännössä hereillä olevalta kanilta voidaan tarkastaa vain etuhampaat, joissa esiintyvä liikakasvu tai virheasento voivat olla viitteitä myös muualla suussa esiintyvistä hampaiden ongelmista. Tarvittaessa kanille olisi järjestettävä eläinlääketieteellistä hoitoa. Kaneilla esiintyy myös korvatulehduksia ja korvien vaurioita. Korvavauriot voivat kertoa myös tappeluista ryhmässä, jolloin olosuhteisiin ja virikkeisiin tulee kiinnittää huomiota vaurioiden ehkäisemiseksi. Kanin iho on ohut eikä sillä ole tassuissaan polkuanturoita, vaan jalkapohjia suojaa vain karva. Jos jalkapohjaan kohdistuu liikaa painetta, ihoon voi tulla vaurioita, mikä saattaa altistaa kanin pododermatiitille eli tassunpohjatulehdukselle. Pododermatiitin riskiä lisää pitopaikan liian kova tai muu tassuja kuluttava pohjamateriaali, kuten metalliverkko. Muita riskitekijöitä ovat kanin liikkumattomuus, vääränlainen ravitsemus sekä kosteat ja epähygieeniset olosuhteet. Myös korkea elopaino lisää pododermatiitin riskiä ja isot, painavat kanirodut ovatkin alttiimpia tassunpohjatulehdukselle kuin pienet rodut. Samasta syystä tiineet emot ja ylipainoiset kanit voivat kuulua riskiryhmään. Nuorilla ja kasvavilla kaneilla ei tavallisesti ole tassunpohjaongelmia. Yleensä pododermatiitti esiintyy kanin takajalkojen kantapäissä, mutta se voi levitä myös etutassuihin. Pododermatiitti on kivulias vaiva, joka hoitamattomana voi aiheuttaa pahimmillaan verenmyrkytyksen. Hampaat, korvat ja tassunpohjat olisi tarkastettava erikseen, koska niiden vaurioita ja sairauksia ei välttämättä havaita kanin silmämääräisessä yleistarkastuksessa, vaan kyseiset paikat

ovat sellaisia, että ne tulee tarkistaa erikseen kania käsitellen. Tämän vuoksi tarkastus olisi hyvä tehdä muun käsittelyn yhteydessä tai tarvittaessa myös muutoin säännöllisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kanin turkin hoidosta. Turkki ei saisi päästä takkuuntumaan. Takkuuntuminen aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, koska takut kiristävät ihoa ja altistavat ihon takkujen alla ihovaurioille ja tulehduksille. Lisäksi säädettäisiin villantuotantoon käytettävien kanien kerinnästä. Villantuotantoon käytettävän kanin karva on tiheää ja nopeakasvuista. Karvan takkuuntumisen tai huopumisen välttämiseksi kani on kerittävä riittävän usein, mutta vähintään neljän kuukauden välein. Useimmat angorakanit vaihtavat karvansa syklissä n. 3–4 kuukauden välein ja tällöin niiltä irtoaa luonnollisesti karvoja pieninä tukkoina. Kaikki karvat eivät kuitenkaan vaihdu samanaikaisesti, vaan vaihteittain. Tämän vuoksi kanin karvaa tai villaa ei saa kerätä nyppimällä, koska tämä voi aiheuttaa kanille voimakasta kipua.

Kanin villa tulee keritä saksilla tai karvojen leikkaukseen soveltuvalla leikkurilla. Kerintään käytettävien saksien tulee olla riittävän terävät ja karvaleikkurin terän riittävän terävä ja tiheä, jotta karvanleikkaus ei aiheuta eläimelle kipua tai vaaraa vahingoittumisesta. Kania ei saa kytkeä raajoistaan kiinni kerinnän ajaksi, koska tämä voi aiheuttaa kanille voimakasta stressiä. Kani voi myös yrittää vapautua rimpuilemalla ja samalla vahingoittaa itseään. Kytkeminen on kielletty asetuksen 3 §:ssä. Juuri kerityn kanin lämpimänä pysymisestä on huolehdittava. Vastakeritty kani on pidettävä riittävän lämpimässä tilassa, kanin pitopaikkaan on asennettava lisälämmönlähde tai kanille on jätettävä lyhyt villakerros päälle. Tarkkaa lämpötilaa ei säädettäisi, koska lämmön tarve riippuu muista olosuhteista, kuten ilmankosteudesta. Kanien optimaalinen sisätilan lämpötila on siitosuroksille 12–16 celsiusastetta, emokaneille 16–21 celsiusastetta ja lihakaneille 15–20 celsiusastetta ilmankosteuden ollessa 60–70 % (EFSA 2020). Viileässä tilassa pidettävälle keritylle kanille lisälämpöä voi tarjota esimerkiksi lämpölampun avulla. Jätettävän villakerroksen paksuus ja uuden karvan kasvunopeus vaikuttavat myös siihen, mikä on sopiva lämpötila. Kerityn kanin lisälämmön tarpeeseen vaikuttavat myös mahdollisuus muiden kanien seuran, kuivikkeen määrä ja karsinan rakenteet.

5 § Kanien sosiaaliset suhteet ja kanien ryhmäkasvatus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kanin mahdollisuudesta sosiaaliseen kanssakäymiseen lajitovereidensa kanssa. Kani on yhdyskuntaeläin, joka luonnossa asuu useiden yksilöiden muodostamassa yhdyskunnassa. Kanit harjoittavat sosiaalista kanssakäymistä esimerkiksi nuolemalla toisiaan, nukkumalla ja leikkimällä yhdessä. Kaneilla tulee olla myös mahdollisuus vetäytyä tarvittaessa omaan rauhaan, minkä vuoksi asetuksessa on toisaalla säädetty piilosta, pesäkopista ja hyllystä. Kanien mahdollisuutta omaan rauhaan vetäytymiseen voidaan tukea myös muilla pitopaikan rakenteellisilla ratkaisulla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin emokanien ottamisesta erilleen ryhmästä ennen poikimista. Emokanit olisi pidettävä erillään muista kaneista yhdessä poikueensa kanssa vieroitukseen saakka. Tavanomainen aika ottaa kanit erilleen on noin viikko ennen poikimista, jolloin niille on tarjottava myös pesäkoppi ja pesänrakennusmateriaalia asetuksen 13 §:n mukaisesti. Lisääntymisvaiheessa myös naarailla voi esiintyä vihamielistä käyttäytymistä ja luonnossa emokanit voivatkin puolustaa etenkin pesäkoloaan. Tämän vuoksi tiineet naaraskanit tulee ottaa erilleen ennen synnytystä ja pitää poikueensa kanssa erillään muista kaneista poikasten vieroitukseen asti, ellei tilalla ole käytössä ryhmäpoikimista. Ryhmäkasvatuksessa emokanit voivat poikia samassa tilassa, mutta niillä on oltava käytettävissä riittävästi tilaa väistää toisiaan sekä omat pesäkopit 13 §:n vaatimusten mukaisesti. Ryhmäpoikiminen soveltuu emokaneille, jotka eivät suhtaudu toisiinsa vihamielisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeus kosketusmahdollisuudesta 1 ja 2 momenttien osalta. Kosketusyhteys olisi mahdollistettava, jos se on kanien kannalta turvallista. Kuitenkin toisiinsa vihamielisesti suhtautuvat kanit on pidettävä erillään niin, että ne eivät voi vahingoittaa toisiaan, jolloin kosketusmahdollisuutta voidaan rajoittaa. Tällä säännöksellä tarkennettaisiin hyvinvointilain 20 §:n 3 momentin vaatimusta siitä, että toisiinsa vihamielisesti suhtautuvat eläimet tai eläimet, jotka voivat vahingoittaa toisiaan on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta.

Kanin pitopaikassa ei katsota olevan aina riittävää pakomahdollisuutta, joten on tarpeen säätää tältä osin rajoitus kosketusmahdollisuudesta. Kosketusmahdollisuutta voitaisiin rajoittaa myös toisiinsa vihamielisesti suhtautuvilta siitosuroksilta. Vaikka kani käyttäytyisi ryhmässä aggressiivisesti, se voi soveltua pidettäväksi pienemmässä ryhmässä tai parin kanssa. Sairaiden kanien erillään pitämisestä säädettäisiin asetuksen 7 §:ssä. Kaneilla tulisi kuitenkin aina olla, kuulo- ja näköyhteys eläinsuojassa tapahtuvaan toimintaan sekä muihin kaneihin. Usein tarpeena mainitaan myös hajuyhteys, mutta siitä erikseen säätämistä ei pidetä tarpeellisenä, koska näkö- ja kuuloyhteys vaatimus käytännössä mahdollistaa myös hajuyhteyden. Näköyhteys eläinsuojassa tapahtuvaan toimintaan olisi mahdollista esimerkiksi, jos kanien pitopaikassa osa seinistä on rakenteeltaan sellaista, että pitopaikasta voi nähdä ympäröivään tilaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että nuoret kanit tulee vieroituksen jälkeen kasvattaa ryhmissä. Nuorella kanilla tarkoitettaisiin kania 6 kk ikään saakka. Tällä tuetaan kanien mahdollisuutta olla kontaktissa muihin kaneihin ja toteuttaa tyypillisiä käyttäytymismalleja, kuten puhdistaa ja nuolla toisiaan, sekä makoilla, syödä ja leikkiä yhdessä. Lajitovereiden seura on tärkeää etenkin nuorille eläimille normaalin kehityksen kannalta. Toistensa kanssa toimeen tulevien kanien kasvattaminen ryhmässä olisi suositeltavaa myös puolen vuoden ikää vanhemmille kaneille, jos ne eivät ole vaaraksi toisilleen, mutta tätä ei lainsäädännössä edellytetä. Hyvä ryhmä koko on n. 7–10 kania. Saman poikueen yksilöt kannattaa mahdollisuuksien mukaan kasvattaa yhdessä sosiaalisten suhteiden helpottamiseksi. Nuoret kanit tulee kuitenkin jaotella sukupuolen mukaan eri ryhmiin riittävän aikaisin ennen sukukypsyyden saavuttamista. Etenkin pienet kanirodut saavuttavat sukukypsyyden aikaisin ja naaraat kypsyvät tavallisesti uroksia nopeammin. Sukupuolen mukaan jaottelu tulee tehdä viimeistään 16 viikon ikäisille kaneille. Pitäminen yksistään on hyväksyttävää ainoastaan poikkeustilanteissa, kun kanien tullessa sukukypsiksi saattaisi puhjeta aggressiota tai seurata loukkaantumisia. Reviirikäyttäytymistä voi esiintyä jo 10 viikon iästä alkaen, mutta vakaa ryhmä ja pitopaikka, jossa on mahdollisuus väistää toisiaan vähentää tappeluita. Jalostuksella voidaan myös vaikuttaa kanien luonteeseen ja aggressioon taipuvaisten kanien jalostamista olisi hyvä välttää. Myös sairast tai loukkaantuneet eläimet tulee voida erottaa muista eläimistä. Erillään pidettävilläkin eläimillä tulee olla mahdollisuus kuulla ja nähdä lajitoverinsa.

Edelleen 4 momentissa säädettäisiin, että lisääntymiskykyistä urosta ja naarasta ei saa pitää jatkuvasti yhdessä hallitsemattoman lisääntymisen välttämiseksi. Kani on erittäin tehokas lisääntyjä ja naaraskani voi tulla uudestaan tiineeksi heti synnytettyään. Mikäli lisääntymiskykyistä urosta ja naarasta pidettäisiin jatkuvasti yhdessä, on riskinä, että naaras olisi jatkuvasti tiineenä tai imettäisi. Liian tiheä lisääntyminen rasittaa emokania ja voi olla haitallista emon hyvinvoinnille.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin erillään kasvatettujen kanien ja kaniryhmien yhdistämisestä. Luonnossa kaniyhdyksellä on oma reviirinsä, joka voi olla useamman neliökilometrin laajuinen. Kanilla on vahva reviirikäyttäytyminen ja se puolustaa reviiriään. Vieroituksen jälkeen emokaneja voi yrittää palauttaa takaisin ryhmäkasvatukseen, mutta kanien käyttäytymistä ja hyvinvointia tulee seurata vihamielisen käytöksen varalta. Myös kaniryhmiä yhdistettäessä voi sosiaalisten suhteiden uudelleen muodostumisessa tulla ongelmia. Eläimiä onkin seurattava huolellisesti ryhmien yhdistämisen jälkeen ja toisilleen vaaraksi olevat kanit tulee sijoittaa erilleen, jotta ne eivät vahingoittaisi toisiaan. Yhdistämisessä olisi reviirikäyttäytymisen hillitsemiseksi käytettävä ensisijaisesti tiloja, jotka ovat kaikille ryhmän jäsenille uusia.

6 § Ruokinta ja juotto

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanin saatavilla on oltava jatkuvasti hyvälaatuista karkearehua. Kani on umpisuolifermentoiva kasvissyöjä ja riittävä kuidun saanti on kanin hyvinvoinnille erittäin tärkeää. Hämäräaktiivisena eläimenä kanin luonnollinen syöntiaika on ilta- ja aamuhämärässä, mutta se syö myös pitkin päivää. Heinä on kanille parasta ravintoa, koska siinä on korkea kuitupitoisuus ja heinän pureskelu kuluttaa kanin hampaita. Karkearehu olisi hyvä tarjota heinähäkistä tai vastaavasta rakenteesta, jotta se ei likaannu. Väkiarehua ei tavallisesti ole jatkuvasti tarjolla, vaan sitä tarjotaan kaneille erikseen esimerkiksi kerran päivässä. Kilpailun välttämiseksi

kaikkien saman ryhmän kanien on mahdollista saada ruoka-astian äärelle samanaikaisesti, jotta kaikki kanit saavat riittävän määrän väkirehua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jokaista alkavaa kymmenen kanin ryhmää kohden on oltava vähintään yksi juomalaite. Kani ei ole laumaeläin, joten sillä ei ole laumakäyttäytymisen mukaista tarvetta juoda samanaikaisesti muiden lajitoverien kanssa. Näin ollen yksi juoma-astia tai -nipa kymmentä samassa ryhmässä olevaa kania kohden voitaisiin katsoa riittäväksi. Laki eläinten hyvinvoinnista edellyttää jatkuvaa sulan veden saatavilla oloa tietyin rajatuin poikkeuksin. Talvella juoma-astioiden ja laitteiden on oltava materiaaaliltaan sellaisia, että eläimen kieli tai huulet eivät jäädy astiaan tai laitteeseen kiinni. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös, että kanien juoma- ja ruokintalaitteet on pidettävä puhtaina. Lisäksi olisi huolehdittava, että virtsa ja ulosteet eivät likaa rehua tai juomavettä.

7 § Kanin hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanin hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastus tulisi tehdä tavalla, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän häiriötä eläimille. Jos kanien hyvinvoinnissa tai pitopaikassa havaitaan epäkohtia, olisi ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien tai puutteiden korjaamiseksi. Etenkin pesien liiallista häiritsemistä on vältettävä, jotta emokanille taataan pesärauha. Pesät tulee kuitenkin tarkastaa päivittäin ja mahdolliset kuolleet poikaset on poistettava heti, jotta ne eivät ala mädäntyä ja sairastua muuta poikuetta. Myös muut kuolleet kanit on poistettava pitopaikasta viipymättä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kanin yksilöllisestä tarkastamisesta. Mikäli yleistarkastuksessa huomataan jotain poikkeavaa kanin olemuksessa, liikkumisessa tai käytöksessä, eläin on tarkastettava yksilöllisesti. Kani pyrkii saaliseläimenä peittämään kivun mahdollisimman pitkään, joten kanin kipueleet ovat hyvin hienovaraisia. Näin ollen esimerkiksi aktiivisuuden vähentymiseen tai heikentyneeseen ruokahuonon tulee kiinnittää heti huomiota. Myös vähentynyt ulostaminen voi olla merkki kanin alentuneesta hyvinvoinnista, mutta sitä saattaa olla hankala havaita kasvatettaessa kaneja ryhmässä. Kipua kokiessaan kani saattaa narskuttaa hampaitaan voimakkaasti.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että sairas tai vahingoittunut kani on tarvittaessa eristettävä muista kaneista ja kani tai sen pitopaikka on merkittävä, jotta hoitaja tietää, mikä kani tai kaniryhmä vaatii hoitotoimenpiteitä kuten tarkempaa seurantaa tai lääkitystä. Eristäminen voi olla tarpeen, jotta mahdolliset taudit eivät leviäisi muihin kaneihin ja toisaalta etteivät toiset kanit kiusaa tai häiritse sairasta tai vahingoittunutta yksilöä. Kun eristettynä ollut kani palautetaan takaisin ryhmään, tulee sen käyttäytymiseen, hyvinvointiin ja sosiaalisten suhteiden uudelleen muodostumiseen kiinnittää erityistä huomiota, koska kanit voivat suhtautua ryhmästä poissa olleeseen kaniin aggressiivisesti. Aggressiota vähentää pitopaikassa riittävä tila toisten väistämiseen sekä mahdollisuus piiloutua. Mikäli kanit vahingoittavat toisiaan, olisi ne pidettävä asetuksen 5 §:n 3 momentin mukaisesti erillään.

8 § Tiineyttäminen ja vieroitus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin naaraskanin tiineyttämisen alaikärajaksi kuusi kuukautta. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin, että kania ei saa tiineyttää keinosiemennyksen avulla, eli vain astuttaminen olisi sallittu menetelmä tiineyttämiseen. Naaraskanille tulee antaa riittävästi aikaa kasvuun ja kehitykseen ennen ensimmäistä tiineyttä. Näin varmistetaan, että kanilla on edellytykset selvittää hyvin tiineydestä, synnytyksestä ja imetyksestä sekä hoitaa poikaset hyvin. Suurien kanintuotantomaiden tehostetussa tuotannossa naaraskanit keinosiemennetään ensimmäisen kerran keskimäärin jo neljän kuukauden ikäisinä. Kanilla on indusoitu ovulaatio eli naaraan munasolu irtoaa parittelun aiheuttaman ärsykkeen vuoksi. Keinosiemennyksessä uroskontakti puuttuu, minkä vuoksi naaraalle annetaan siemennyksen yhteydessä GnRH-hormonia (gonadotropiinia vapauttava hormoni) pistoksena ovulaation varmistamiseksi. Toisinaan hormoniohjelmaan sisältyy myös 2–3 päivää ennen siemennystä annettava PMSG-pistos (pregnant mare serum gonadotropin) tiineystulosten parantamiseksi. Tuotantokanien keinosiemennys ja siihen liittyvä hormonihoito aiheuttaisi kaneille tarpeetonta kärsimystä toistuvien injektioiden ja niihin liittyvän käsittelyn vuoksi. Suomessa jo nyt kanien keinosiemennys on rajattu eläinlääkärien tehtäväksi (Vna eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja

keinollisesta lisäämisen menetelmistä (1165/2023), 9 §). Tässä asetuksessa keinosiemennys kiellettäisiin tuotantokanien osalta kokonaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei kaninpoikasia saa vieroittaa ennen 42 päivän ikää. Poikaset tarvitsevat emonsa maitoa, läsnäoloa ja hoivaa kehittyäkseen normaalisti. Poikasia ei saisi vieroittaa liian varhain, ellei vieroittaminen ole välttämätöntä esimerkiksi emon sairastumisen takia. Vieroituksessa olisi otettava huomioon kanien hyvinvointi siten, että vieroitusajankohta olisi edullinen sekä emolle että poikasille. Poikaset tulisi vieroittaa yhtenä poikueena ja mahdollisuuksien mukaan kasvattaa yhdessä sukupuolen mukaan tapahtuvaan jaotteluun asti 5 §:n 4 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että emokanin saisi tiineyttää uudelleen aikaisintaan 30 päivää poikimisen jälkeen. Tästä voitaisiin poiketa, jos poikaset syntyvät kuolleina tai kaikki poikaset kuolevat synnytyksessä tai välittömästi synnytyksen jälkeen ja emo olisi hyvässä kunnossa. Lisäksi säädettäisiin, että naaraskanilla saisi teettää enintään neljä poikuetta peräkkäisten 365 päivän aikana. Kani on erittäin tehokas lisääntyjä ja naaras voikin tulla tiineeksi heti synnyttyään. Kanin tiineysaika on noin 30 vuorokautta ja poikuekoko noin 2–10 poikasta. Euroopan isoissa kanintuotantomaissa naaraskanit tiineytetään keinosiemennyksen avulla ja ne poikivat 42–49 päivän välein. Liian tiheästi toistuva lisääntyminen rasittaa naaraita ja voi lyhentää niiden elinikää. Uusien poikasten tuotannossa onkin pidettävä riittävä tauko emokanin palautumisen takaamiseksi. Kanin poikimisista olisi pidettävä kirjanpitoa, jolla todennetaan, että poikueiden määrä ei ylitä sallittua. Eläinterveys säännösten (EU) 2016/426 mukainen pitopaikan kirjanpito ei velvoita pitämään kirjaa poikimisista, minkä vuoksi poikimiskirjanpidosta on tarpeen säätää erikseen. Myös kirjanpidon säilytysajasta katsottaisiin tarpeelliseksi säätää valvonnan mahdollistamiseksi. Kirjanpitoa tulisi säilyttää kunkin kanin osalta vähintään kolmen vuoden ajan viimeisestä tehdystä merkinnästä. Säännös olisi vastaava kuin hyvinvointilain 32 §:n säännös kuolleisuuskirjanpidon säilyttämisajasta.

9 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

Pitopaikalla tarkoitetaan hyvinvointilain 5 §:n 11 kohdan mukaisesti pysyvää ja tilapäistä karsinaa, häkkiä, aitausta, navettaa, tallia ja näiden yhdistelmää sekä muuta vastaavaa rajattua tilaa, jossa eläintä pidetään. Kaneja pidetään tavallisesti vanhoissa tuotantorakennuksissa, mutta myös ulkoaitauksissa tai ulkotarhoissa. Näiden sisällä kaneilla on tavallisesti pitopaikkoina karsinoita, häkkeitä tai muita vastaavia rajatumpia tiloja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuotantokanien tarvitsemasta suojasta epäsuotuisia sääoloja vastaan. Kanien on päästävä pitopaikassa suojaan liialliselta ja haitalliselta kylmyydeltä, viimalta, tuulelta ja sateelta sekä toisaalta liialliselta ja haitalliselta auringonpaisteelta ja kuumuudelta. Kanilla on paksu kaksikerroksinen turkki, jossa on pehmeä ja lämmin aluskarva ja karkeampi päällyskarva. Kanin turkin lämmöneristyskyky kärsii, mikäli turkki pääsee kastumaan. Tämän vuoksi etenkin kylmyyden, kosteuden ja vedon yhdistelmä on kanille haitallinen. Kani on myös herkkä liialliselle kuumuudelle ja erityisesti kuumuus yhdistettynä korkeaan ilmankosteuteen voi altistaa kanin lämpöhalvaukselle. Kanilla on hikirauhasia vain huulissa, mutta ihossa niitä ei ole lainkaan. Kani pystyy myös haihduttamaan jonkin verran lämpöä korvanlehtiensä kautta. Pitopaikan ulkokaton ja ulkoseinien on oltava tukevat ja tarjottava riittävää suojaa kaikissa sääolosuhteissa. Pitopaikan ulkokatto ei siis voi olla tehty esimerkiksi pressusta tai muusta vastaavasta materiaalista, joka voi taipua ja antaa periksi runsaan lumen tai veden painosta. Pitopaikan on suojattava myös kuivikkeita kastumiselta, jotta pitopaikka pysyy kanille riittävän kuivana. Ulkokasvatukselle asetettavista lisävaatimuksista säädettäisiin tarkemmin 12 §:ssä. Lisäksi kukin pitopaikka olisi katettava tarvittaessa niin, että kani ei pääse karkaamaan yläkautta. Esimerkiksi jos kania kasvatetaan rakennuksen sisällä karsina -tyyppisessä pitopaikassa, joka on niin korkea, että yläkautta karkaaminen ei ole mahdollista, ei sitä erikseen tarvitsisi kattaa verkolla tai vastaavalla. Lisäksi säädettäisiin, että pitopaikkojen välissä tulisi olla riittävästi tilaa kanien tarkastamista ja hoitamista varten. Hoitaessa ihmisen tulee voida kulkea pitopaikkojen välissä, tilaa tarvitaan myös mm. rehujen ja kuivikkeiden kuljettamiseen sekä siivoamiseen ja eläinten siirtoihin. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin pitopaikan oviaukosta, jonka pitäisi mahdollistaa kanin turvallinen poistaminen pitopaikasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pitopaikkojen sijoittelusta päällekkäin. Päällekkäin sijoitettavat pitopaikat olisi rakennettava ja sijoitettava siten, että kanien virtsa ja ulosteet eivät putoaisi alempiin kerroksiin. Jos kaneja kasvatetaan päällekkäin sijoitetuissa häkeissä, ylempien häkkien olisi hyvä olla kiinteäpohjaisia. Jos ylempien häkkien pohjassa on verkko-, ritilä- tai rakolattiaa, voitaisiin niiden alapuolelle sijoittaa erillinen, tyhjennettävissä oleva keruukaukalo tai -astia virtsan ja ulosteiden keräämiseksi. Pitopaikat olisi sijoitettava korkeintaan kolmeen kerrokseen, ja jokainen kerros tulisi voida tarkastaa vaivatta ja kanit tulisi voida poistaa kerroksista asianmukaisesti. Häkit tulisi sijoittaa siten, että kanien tarkastaminen ja tarvittaessa häkistä pois ottaminen olisi mahdollista turvallisesti. Mikäli kanien ja pitopaikan tarkastaminen vaatii kiipeämistä tai muita erityisjärjestelyjä, on vaarana, että ylimpänä sijaitsevien häkkien säännöllisestä tarkastamisesta luovutaan tai tarkastusvälejä harvennetaan. Tämä puolestaan voi vaarantaa ylimmissä häkeissä olevien kanien hyvinvoinnin, kun mahdollisiin sairaus- tai muihin poikkeustapauksiin ei reagoida riittävän nopeasti. Pykälän 2 momentin häkkikerrosten enimmäislukumäärää sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan kanitilaan 1.1.2031 alkaen. Siirtymäaika antaisi kanintuottajille aikaa suorittaa vaatimusten edellyttämät valmistelut ja investoinnit.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pitopaikan tilavaatimuksista. Kanin tulee voida pitopaikassa maata luonnollisessa asennossa, venytellä, nousta seisomaan takajaloillaan, liikkua luonnollisesti ja hoitaa turkkiaan vaikeuksista hyvinvointilain 33 §:n 1–2 momentin mukaisesti. Kokovaatimukset eläinryhmittäin annettaisiin liitteen taulukoissa 1–3. Pykälän 3 momentin tilavaatimuksia sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan kanitilaan 1.1.2031 alkaen. Siirtymäaika antaisi kanintuottajille aikaa suorittaa vaatimusten edellyttämät valmistelut ja investoinnit.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin pitopaikan rakenteiden ja materiaalien turvallisuudesta sekä kunnossapidosta. Pitopaikan rakenteet ja materiaalit eivät saa aiheuttaa sille myrkytystä tai muuta vaaraa kanin hyvinvoinnille. Pitopaikan rakenteet, varusteet ja laitteet on myös pidettävä hyvässä kunnossa siten, etteivät ne vahingoita kaneja tai vaaranna niiden terveyttä. Lisäksi tässä momentissa säädettäisiin, että pitopaikan rakenteet, varusteet ja laitteet on pidettävä puhtaana ja pitopaikan on oltava tarvittaessa desinfioitavissa. Kanit tutkivat mielellään ympäristöään ja saattavat nakerrella tai nuolla pitopaikan pintoja tai rakenteita. Tämän vuoksi pitopaikan pintakäsittelyyn ei saa käyttää aineita, jotka voivat aiheuttaa kanille myrkytyksen tai muuten vaarantaa kanin terveyttä tai hyvinvointia. Desinfiointivaatimus perustuu Neuvoston direktiiviin 98/58 tuotantoeläinten suojelusta. Direktiivin liitteen kohdan 8 mukaan eläinsuojien ja erityisesti sellaisten karsinoiden ja varusteiden rakentamiseen käytettävät materiaalit, joihin eläimet saattavat olla kosketuksissa, eivät saa vahingoittaa eläimiä, ja ne on voitava puhdistaa ja desinfioida perusteellisesti. Myös sähkölaitteet ja muut välineet ja laitteet, jotka voisivat vahingoittaa kania olisi sijoitettava kanin ulottumattomiin tai suojattava asianmukaisesti, siten että ne eivät aiheuta kanille vahingoittumisen vaaraa.

10 § Pitopaikan olosuhteet

Pykälässä säädettäisiin pitopaikan ilmanvaihdesta, lämpötilasta ja valaistuksesta. Hyvinvointilain 35 §:n 2 momentin mukaan pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua, asetuksessa ei säädettäisi siksi melusta erikseen. Hyvin kuulevan ihmisen kuulokynnys on n. 0 dB ja kipukynnys n. 120 dB. Normaalin puheen voimakkuus on noin 50–60 dB. Kanilla on huomattavasti parempi kuulo kuin ihmisellä ja ympäristön jatkuva korkea melutaso voi aiheuttaa kanille stressiä ja heikentää sen hyvinvointia. Kani on erityisen herkkä äkillisille koville äänille, mikä on myös syytä huomioida pitopaikkaa suunniteltaessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ilmanvaihdesta. Pitopaikan hyvästä ilmanvaihdesta huolehtiminen on tärkeää, koska hyvin korkea ilmankosteus, runsas pöly sekä ammoniakkin ja muiden haitallisten kaasujen korkeat pitoisuudet rasittavat kanin hengityselimiä ja voivat heikentää kanin hyvinvointia. Kani on myös hyvin herkkä vedolle. Pykälässä ei määriteltäisi haitallisten kaasujen sekä orgaanisen pölyn sallittuja raja-arvoja, koska näistä ei ole olemassa kaneille tieteellisiä tutkimustuloksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lämpötilasta siten, että kanilla tulee olla pitopaikassa käytettävissä alue, jonka lämpötila on vähintään + 5 °C. Kanin tulee voida maata alueella luonnollisessa asennossa. Kaikkien samassa ryhmässä pidettävien kanien tulisi maata alueella yhtä aikaa makaamaan luonnollisessa asennossa. Eli alueen vähimmäiskoko määräytyisi kanien määrän (yksi tai useampi) ja luonnollisen makuuasennon vaatiman tilan mukaan. Alue voi olla rajattu alue, esimerkiksi koppi tai rajaamaton alue, jossa on esimerkiksi lämpölamppu, jonka vaikutusalueella lämpötila pysyy sopivana. Tuottajien kokemuksen mukaan kani kestää kylmäkasvatusta hyvin. Käytettävissä ei kuitenkaan ole tieteellistä tutkimustietoa siitä, miten kylmät lämpötilat vaikuttavat kanien hyvinvointiin. EFSA:n mukaan optimaalinen lämpötila kanille on noin 15–20 °C, EFSA:n raportti pohjaa tutkimuksiin lämpimissä maissa ja siinä keskitytään lähinnä liian kuumen lämpötilan aiheuttamaan stressiin. Tuotantokäytössä oleva kani ei ole luonnostaan kylmissä olosuhteissa elävä laji ja vaikka kokemus osoittaa, että kani pystyy elämään pakkasessakin ei ole tietoa kylmäkasvatuksen vaikutuksesta kanien hyvinvointiin. Tämän vuoksi kaikilla kaneilla tulisi olla mahdollisuus halutessaan hakeutua lämpimään. Pitopaikan lämpötila on sisällä rakennuksessa olevassa pitopaikassa ja myös ulkokasvatuksessa suurimman osan vuotta luonnostaan vaatimuksen täyttävä. 5 °C lämpötilassa vesiputket olisivat suojassa halkeamiselta ja jäätymiseltä, lisäksi 5°C lämpötilaa pidetään rakennusteknisesti alimpana lämpötilana, jossa rakenteisiin ei ala kertyä haitallista kosteutta. Kani on herkkä kosteudelle ja vedolle. Kylmänä vuodenaikana säädöksen noudattaminen voisi vaatia esimerkiksi lisälämmityksen käyttöä. Lämpötilavaatimusta sovellettaisiin toiminnassa oleville kanitiloille siirtymäajan jälkeen 1.1.2031 alkaen, jotta tuottajilla olisi mahdollisuus tehdä tarvittavat rakenteelliset muutokset ja investoinnit.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pitopaikan valaistuksesta. Valaistuksen on oltava kanille sopiva ja riittävä kanien tarkastuksia ja hoitotoimenpiteitä varten. Valaistuksen on tuettava kanien luonnollista vuorokausirytmää ja käyttäytymistä. Kanin hyvinvointi edellyttää, että sillä on vuorokaudessa riittävän pitkä hämärä tai pimeä lepojakso. Luonnossa kanit ovat aktiivisimmillaan aamunkoitteessa ja illan hämärtyessä. Emokanit imettävät poikasiaan hämärän tai pimeän aikana. Euroopan suurissa kanintuotantomaisissa käytetään yleensä 16/8-jaksotusta siten, että valoisaa aikaa on 16 tuntia ja pimeää kahdeksan tuntia vuorokaudessa. Suomessa kesäaikana valoisan ajan osuus vuorokaudesta on suuri, joten pimeän ajan maksimimäärää voisi olla vaikea säädellä etenkin kanien ulkokasvatuksessa. Albiinokanien pidossa on otettava huomioon niiden herkkyyys valolle. Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin, että pitopaikassa on oltava myös luonnonvaloa, tällä tarkoitettaisiin, että kuhunkin kanitilan osastoon pitää tulla luonnonvaloa.

11 § Pitopaikan pohja ja kuivitus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuotantokanin pitopaikan pohjasta. Pohjan on oltava kauttaaltaan tukeva, vakaa ja sellainen, että kanin jalat eivät tartu siihen kiinni tai muutoin vahingoitu. Pitopaikan pohjamateriaalina ei saa käyttää päällystämätöntä metalliverkkoa, koska se voi hangata kanin jalkapohjiin karvattomia alueita ja altistaa siten jalkapohjia tulehduksille ja muille vaurioille. Pohjassa käytettävän verkon tulee olla muovitettua ja riittävän paksua. Lisäksi verkon silmäkoon on oltava riittävän pieni, jotta jalat eivät tartu reikiin ja jotta lattia tarjoaa riittävän tuen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin pitopaikan pohjan rakenteista. Riittävän suuri osa pitopaikan pohjasta tulee olla täysin kiinteäpohjaista tai kiinteältä tuntuva rei'itettyä lattiaa, jotta kanin on miellyttävä seistä, istua ja liikkua pitopaikassaan. Jos pohjassa käytettäisiin verkkoa, tulisi vähintään puolet pohjan pinta-alasta olla kiinteää lattiaa. Rako- tai rutilälattian tai muulla tavalla rei'itetyn lattian aukot eivät saisi olla liian leveitä eikä aukkojen osuus kokonaispinta-alasta liian suuri, jotta pohja vastaisi kiinteäpohjaista lattiaa. Pykälän 2 momentin mukaan pitopaikan pohjan on oltava kiinteäpohjaista lattiaa tai sellaista rako- tai rutilälattiaa tai muulla tavoin rei'itettyä lattiaa, johon viemäröintiä varten tehtyjen aukkojen osuus on enintään 50 prosenttia pinta-alasta. Rako- tai rutilälattiaa tai muuta rei'itettyä materiaalia olevan pohjan aukkojen leveys saa olla korkeintaan 15 mm. Pykälän 2 momentin mukaisia pitopaikan pohjarakenteen vaatimuksia sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan siirtymäajan jälkeen 1.1.2031 alkaen, jotta kanintuottajille jäisi aikaa suorittaa vaatimuksen edellyttämät valmistelut ja investoinnit.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin imetysajan pentuverkosta. Imetysaikana häkin pohjalle on tarvittaessa asetettava pentuverkko eli riittävän tiheäsilmainen suojaverkko. Pentuverkko on tarpeen, mikäli imettävän emokanin pitopaikan pohjassa on verkkoa tai muuta rei'itettyä materiaalia. Tiheäsilmainen pentuverkko estää poikasia putoamasta häkistä ja takertumasta pitopaikan pohjan rakenteisiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kanin pitopaikassa tulee olla riittävästi sopivaa kuiviketta kauttaaltaan. Kuiviketta tulee käyttää riittävästi virtsan imeyttämiseksi, jotta sekä kani että pitopaikka pysyvät puhtaina. Kanille sopivia kuivikkeitä ovat mm. kutterinpuru, turve, puupelletit ja -hakkeet sekä pellava- ja hampukupuivikkeet. Myös olki sopii kanille ja toimii pitopaikan pohjalla pehmikkeenä, mutta heikohkon imukykynsä vuoksi voi tarvita alle imukykyisemmän kuivikkeen. Jos pitopaikan pohjassa on verkkoa tai rei'itettyä materiaalia, tulee pohjan olla niin runsaasti kuivitettu, ettei kani ole suorassa kosketuksessa pohjamateriaaliin. Tällä suojattaisiin kanin tassuja verkon, rutilälattian tai muun rei'itetyn pohjamateriaalin aiheuttamalta paineelta jalkapohjiin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poikkeus 2 ja 3 momentin vaatimuksiin silloin kun pitopaikan pohja on maata vasten ja kani voi laiduntaa. Kaneilla voitaisiin käyttää ns. laidunnushäkkejä, joissa koko pohja on verkkoa ja kani voi syödä nurmea. Laidunnushäkin tulisi muutoin täyttää pitopaikalle asetetut vaatimukset.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin poikkeus teuraskaneille 3 momentissa säädetyistä kuivitusvaatimuksesta. Teuraskanien pitopaikan verkkoa tai rei'itettyä materiaalia olevasta lattiasta vähintään puolet tulisi olla niin kuivitetuna, ettei kani ole suorassa kosketuksessa pohjamateriaaliin. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että verkkolattiaa käytettäessä teuraskaneilla neljännes pinta-alasta ja muuta rei'itettyä materiaalia käytettäessä puolet pitopaikan pinta-alasta voisi olla kuivittamatonta. Kasvatat kanit ovat herkkiä Eimeria-loisen aiheuttamalle suolistokokkidiiosille. Kokkidiioosi oireilee ripulointina, painonmenetyksenä sekä yleisenä heikkoutena ja etenkin äskettäin vieroitetut kanit voivat kuolla siihen. Kokkidiiosin torjumiseksi maailmalla käytetään yleisesti kokkidiostaatteja kanien rehuissa. Kokkidiostaatti on rehuun lisättävä, erityisesti Eimeria-sukuun kuuluvien yksisoluisten loisten lisääntymistä ehkäisevä aine. Kokkidiostaatit luokitellaan EU:ssa asetuksen (EY) 1831/2003 (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus eläinten ruokinnasta käytettävistä lisäaineista) mukaisesti rehun lisäaineeksi. Kokkidiiosia voidaan ennaltaehkäistä myös hyvällä hygienialla. Suomessa kanintuotantotilat ovatkin panostaneet pitopaikkojen hyvään hygieniaan ja helposti puhtaana pidettäviin pohjaratkaisuihin kokkidiostaattien rutiininomaisen syöttämisen sijasta. Näin ollen teuraaksi kasvatettavia kaneja koskeva poikkeus kuivikkeiden vähäisemmän määrän sallimisesta kasvavien kanien pitopaikassa olisi varsin perusteltu. Suomessa lihantuotantoon käytettävät kanit teurastetaan n. 14–16 viikon iässä. Teuraaksi kasvatettavat lihakanit ovat kasvavia ja niiden elopaino on alhaisempi kuin aikuisten kanien. Näin ollen niiden riski sairastua pododermatiittiin on alhaisempi kuin aikuisten siitoskanien. Siitoskanit ja villantuotantoon käytettävät kanit elävät tavallisesti huomattavasti pidempään kuin teuraskanit, joten vaatimus kauttaaltaan kuivitetusta pitopaikan pohjasta on siitoskanien ja villantuotantoon käytettävien kanien kohdalla perusteltu, vanhemmaksi pidettävillä kaneilla jalkapohjavaurioille altistaa myös niiden teuraskaneja isompi paino.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että nestemäisten eritteiden on päästävä poistumaan asianmukaisesti tai ne on imeytettävä kuivikkeisiin.

12 § Piilo ja pesäkoppi

Piilo ja pesäkoppi eivät ole pitopaikkoja, vaan ne ovat pitopaikassa käytettäviä varusteita. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanilla tulee olla käytössään pitopaikassa piilo, jonne se pystyy vetäytymään stressaavasta tai pelottavasta tilanteesta, tai halutessaan olla rauhassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin piilon vaatimuksista. Piilo voi olla koppimainen tai muu vastaava tila. Piilossa tulisi olla vähintään kolme seinää ja katto sekä vähintään yksi kulkuaukko. Jos piilon pohja ei ole kiinteä, piilo on sijoitettava pitopaikassa kiinteäpohjaiselle lattialle. Piilossa on oltava niin paljon kuiviketta, että kani pystyy kaivamaan kuiviketta. Kanit ovat herkkiä vedolle. Kiinteä lattia

tai sijoittaminen kiinteäpohjaiselle lattialle sekä riittävä kuivike vähentävät vetoa. Lisäksi kuivikkeen avulla kani voi toteuttaa lajityypillistä kaivamisen tarvetta.

Pykälän 3 momentin mukaan piilojen tulee olla niin tilavia, että kanit voivat levätä niissä yhtä aikaa luonnollisessa asennossa. Kani saattaa levätessään asettua kerälle tai maata kyljellään. Samalle kaniryhmälle voi siis olla tarjolla yksi tai useampi piilo. Tämän vuoksi 3 momentissa säädettäisiin, että ryhmässä kasvatettavilla kaneilla voi olla käytössään yhteinen piilo, mutta tällöin piiloon tulee olla vähintään kaksi kulkuaukkoa, jotta alempiarvoinen eläin pystyy väistämään hierarkiassa ylempänä olevaa lajitoveriaan.

Tuotantokanien pitoon on sovellettu valtioneuvoston asetusta koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten harrastuseläinten suojelusta (674/2010). Kyseisen asetuksen 18 § mukaan pitopaikassa eläimillä on oltava mahdollisuus piiloutua ja 19 §:n mukaan kaniinilla on oltava käytettävissään asianmukainen pesälaatikko, koppi, onkalo tai muu vastaava pesätila. Tämän pykälän 2 ja 3 momentissa asetettaisiin piilolle vaatimuksia seinien, katon, pohjan, sijainnin, kuivituksen, koon ja tarvittaessa useamman kulkuaukon osalta. Koska kyseiset vaatimukset olisivat uusia, on tarkoituksenmukaista säätää piilolle säädettyjen vaatimusten noudattamiselle siirtymäaika siten, että niitä alettaisiin soveltaa 1.1.2031 alkaen, jotta tuottajat pystyisivät varautumaan vaadittaviin investointeihin. Pykälän 1 momenttia on noudatettava asetuksen voimaan tulosta lähtien, eli kanilla olisi oltava käytettävissään piilo heti asetuksen voimaan tulosta lähtien, vaikka sen ei siirtymäaikana tarvitsisi täyttää asetuksessa tarkoitettulle piilolle säädettyjä vaatimuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin emokanin pesäkopista. Pesäkopissa tulisi olla neljä seinää, katto ja vähintään yksi kulkuaukko. Neljäseinäinen pesäkoppi mahdollistaa kanille paremman suojan ja rauhan kuin yhdeltä seinustalta avoin piilo. Emokani alkaa rakentaa pesää yleensä noin viikkoa ennen poikimista. Emokanille tulee tarjota pesärakennusmateriaalia viimeistään viikkoa ennen odotettua poikimista. Tällöin on myös hyvä rauhoittaa emon pitopaikka ja sen ympäristö, eikä emoa tulisi enää siirtää uuteen paikkaan tai muuten tarpeettomasti häiritä. Sopivaa pesärakennusmateriaalia ovat esimerkiksi olki ja heinä. Emokani käyttää pesän rakentamiseen myös omaa karvaansa, jota se nyhtää pääasiassa vatsan ja rinnan alueelta. Näistä materiaaleista kaniemo rakentaa pallomaisen pesän, jossa poikaset pysyvät peitossa ja lämpiminä. Emokani synnyttää poikasensa pesään, jonka oviaukon se tukkii kuivikkeella tai itsestään nyhtämällä karvalla.

Lisäksi emokanin pesäkopin kulkuaukon tulisi olla kooltaan ja sijoitukseltaan sellainen, että emo pääsee kulkemaan siitä vaikeuksitta, mutta poikaset eivät pääse putoamaan pesästä. Kaninpoikaset ovat syntyessään sokeita ja karvattomia. Pesästä pudotessaan poikaset jäähtyvät nopeasti ja kylmettyvät hengiltä. Kaninpoikasten ensimmäisten elinpäivien tärkein tekijä onkin pesässä pysyminen. Kaninpoikaset lähtevät liikkeelle pesästä noin 2–3 viikon ikäisinä. Emolla tulisi olla käytettävissään pesäkoppi heti asetuksen voimaan tulosta, mutta pesäkopin rakenteellisille vaatimuksille säädettäisiin siirtymäaika asetuksen voimaan tullessa toiminnassa oleville pitopaikoille. Pesäkopin rakenteellisia vaatimuksia koskevia säännöksiä tulisi noudattaa 1.1.2031 alkaen, jotta kanintuottajille jäisi aikaa suorittaa vaatimuksen edellyttämät valmistelut ja investoinnit. Käytännössä useimmilla tuottajilla on jo nyt käytössä rakenteelliset vaatimukset täyttävät pesäkopit.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että emokanin olisi myös voitava vetäytyä poikasistaan, mieluiten sekä näkö että hajuetäisyyden päähän. Emokani käy imettämässä poikasista pesäkopissa vain harvoin ja muuna aikana sillä tulee olla mahdollisuus vetäytyä poikasistaan riittävän kauaksi. Luonnossa emokani vetäytyy hajuetäisyyden päähän poikasista suojellakseen niitä pedoilta. Lisäksi säädettäisiin, että ryhmässä pidettäville emokaneille tulee tarjota vähintään yksi pesäkoppi emokania kohti. Näin vähennetään riskiä siitä, että emokanien kesken tulisi riitaa pesäkopeista, silloin kun käytössä on ryhmäpoikiminen. Emokanin pesäkopin katon olisi hyvä olla päältä avattava, jotta pesän ja poikasten tarkastus sujuu helposti ja mahdollisimman vähäistä häiriötä aiheuttaen.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin emokanin pesäkopin vähimmäiskoosta, joka esitetään liitteen taulukossa 4. Pesäkopin kokovaatimus riippuu kanin painosta. Pesäkoppien kokovaatimus on uusi,

minkä vuoksi sille ehdotettaisiin säädettäväksi siirtymäaika siten, että liitteen taulukossa 4 ilmenevää emokanin pesäkopin kokovaatimusta alettaisiin soveltaa 1.1.2031 alkaen, jotta tuottajat voisivat varautua vaadittaviin investointeihin.

13 § Muut pitopaikan varusteet

Pitopaikassa on oltava kanille sopiva varustus kanin lajinomaisten käyttäytymistarpeiden mahdollistamiseksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanilla tulee olla käytettävissään hylly. Hylly tarjoaa kanille mahdollisuuden tarkkailla ympäristöään korotetulta alueelta. Hyllyn tulisi olla sellaisella korkeudella, että kani voi istua hyllyn alapuolella tai hyllyllä luonnollisessa asennossa. Myös piilon katto voi toimia makuuhyllynä, jos katto on tarpeeksi tukeva kestääkseen kanin painon ja kani mahtuu vastaavasti istumaan piilossa katon alapuolella ja piilon katon päällä luonnollisessa asennossa. Tällöin erillistä makuuhyllyä ei tarvita. Pesäkopin katto ei kuitenkaan voisi toimia makuuhyllynä, koska emokanilla on tarve vetäytyä riittävästi poikasistaan, mikä vuoksi se tarvitsee erillisen hyllyn vetäytymistä varten. Koska hylly on uusi rakenteellinen vaatimus, sille säädettäisiin siirtymäaika ja vaatimuksia alettaisiin soveltaa 1.1.2031 alkaen, jotta tuottajat pystyvät toteuttamaan tarvittavat rakenteelliset muutokset pitopaikoissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei kanin ruoka- ja juoma-astioissa tai juottolaitteissa käytetty materiaali saa aiheuttaa haittaa kanin hyvinvoinnille. Kanilla on vahvat hampaat ja ne jyrsivät mielellään, joten ne saattavat nakerrella ruoka- ja juoma-astioita, mikä on huomioitava astioiden materiaalissa. Ruokintaan ja juottamiseen tarkoitetut astiat ja laitteet on myös sijoitettava pitopaikkaan esteettömästi ja oikealle korkeudelle, jotta kani voi syödä ja juoda vaikeuksitta. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että kanit on totutettava automaattisten juomalaitteiden käyttöön. Kani on oppivainen ja poikaset oppivat juomalaitteiden käytön ja ruokinta-astialle menon emoaan matkimalla.

14 § Virikkeet

Pykälässä säädettäisiin kanille tarjottavista virikkeistä, jotka mahdollistavat kanin luonnollisten käyttäytymistarpeiden toteutumisen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanilla tulee olla jatkuvasti saatavilla hampaita kuluttavaa järsimiseen sopivaa ruokaa tai muuta järsimiseen sopivaa materiaalia. Järsiminen, tutkiminen, leikkiminen ja kaivaminen ovat tärkeää ajanvietettä sosiaaliselle ja aktiiviselle eläimelle. Kani myös tutkii ja havainnoi ympäristöään järsimällä. Tutkimuksissa onkin havaittu järsimismateriaalin puutteen heikentävän voimakkaasti kanin hyvinvointia. Kanin hampaat kasvavat jatkuvasti, joten järsiminen on tärkeää myös hampaiden luonnollisen kulumisen varmistamiseksi. Pääasiallisena ravintona tarjottava karkearehu kuluttaa hampaita, mutta sen lisäksi tulisi antaa muutakin järsittävää, kuten juureksia, puukeppejä, lehtipuiden oksia, varpuja tai muuta tarkoitukseen soveltuvaa materiaalia.

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin muun sopivan varusteen tai materiaalin tarjoamisesta lisävirikkeeksi. Kaneilla on oltava pitopaikassa kuiviketta 11 §:ssä säädetyllä tavalla. 12 §:n mukaisesti piilossa kuiviketta tulisi olla niin paljon, että kani pystyy kaivamaan sitä. Lisäksi kanilla tulee olla tarjolla jatkuvasti 6 §:n mukaisesti karkearehua. Näiden lisäksi kanilla tulisi käyttää vähintään yhtä muuta lisävirikettä. Kaivamista varten kanille voisi esimerkiksi tarjota toista kaivamismateriaalia kuivikkeen ohella tai kaneilla voi olla tarjolla esimerkiksi hiekkalaatikko kaivamista varten. Leikkimiskäyttäytymistä voisi aktivoida lisäpiiloilla. Lisäpiilona voisi käyttää esimerkiksi putkea. Luonnossa kani kaivaa suojapaikakseen onkaloita ja käytäväverkostoja, joihin se pystyy vetäytymään vaaran uhatessa. Myös pitopaikan eri korkuisilla tasoilla tai kerroksilla voisi lisätä kanien aktiivisuutta.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että kanille tarjottavia materiaaleja on vaihdeltava viriketehon säilyttämiseksi. Materiaaleilla ei myöskään saisi olla haitallista vaikutusta kanien hyvinvointiin.

15 § Ulkokasvatusta koskevat lisävaatimukset

Pykälässä säädettäisiin tuotantokanien ulkokasvatukselle asetettavista lisävaatimuksista. Ulkokasvatuksella on monia hyvinvointia mahdollisesti tukevia vaikutuksia, esimerkiksi ulkotarhalla kanille voitaisiin mahdollistaa isompi liikkumisalue. Myös ilmanlaatu on ulkokasvatuksessa parempi.

Toisaalta ulkokasvatuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kanien pitopaikka suojaa niitä epäsuotuisilta sääolosuhteilta, erityisesti kesällä helteeltä, ja kylmään vuodenaikaan kylmyydeltä, vedolta, sateelta ja kosteudelta. Ulkokasvatuksessakin tulisi noudattaa asetuksen 9 §:ssä säädettyjä pitopaikan yleisiä vaatimuksia sekä 10 §:ssä säädettyjä vaatimuksia pitopaikan olosuhteista, 11 §:n vaatimuksia pitopaikan pohjasta ja kuivituksesta kuten myös 12–14 §:ien vaatimuksia pitopaikan varustuksesta ja virikkeistä.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin mitä ulkokasvatuksella tarkoitetaan. Ulkokasvatuksella tarkoitettaisiin kanien kasvatusta siten, että niillä ei ole käytettävissään vähintään liitteen taulukoissa 1–3 säädettyä tilaa rakennuksen sisätiloissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympärivuotisista vaatimuksista, eli pitopaikan kattamisesta ja karkaamisen estämisestä myös pohjan kautta. Pitopaikka on oltava katettu siten, että katto antaa riittävän suojan epäsuotuisilta sääoloilta, kuten sateelta, lumelta sekä liialliselta kuumuudelta. Ulkona olevassa pitopaikassa kiinteän katon tulisi suojata vähintään liitteen taulukoissa 1–3 vaadittujen pinta-alojen kokoinen alue. Jos kaneja pidetään pitopaikan tilavaatimuksia isommassa ulkopitopaikassa, kuten ulkotarhassa, riittäisi osittainen kattaminen kiinteällä katteella siten, että liitteessä asetettu pitopaikan pinta-alavaatimus täyttyy. Ulkona oleva pitopaikka tulisi aina kattaa muilta osin verkolla, jotta kanien karkaaminen yläkautta estyisi ja verkko myös suojaisi kaneja petoeläimiltä. Lisäksi tulisi estää kanien kaivautuminen karkuun pohjan kautta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vaatimukset talviaikaiselle ulkona pitämiseen käytettävälle pitopaikalle. Talviaikana, 1.11.–31.3., kanien ulkopitopaikalle olisi lisävaatimuksia kanien suojelemiseksi kylmiltä olosuhteilta. Kaneilla tulisi olla käytettävissään neliseinäinen piilo tai pääsy sisätilaan, eli rakennuksen sisälle. Sisätila olisi tällöin pienempi kuin liitteen taulukoiden 1–3 kokovaatimus sisätilalle, koska muutoin kasvatusta ei katsottaisi ulkokasvatukseksi. Jos kaneilla on käytettävissään liitteen taulukoiden kokoinen sisätila, kyseessä olisi sisäkasvatus, josta kaneilla on pääsy ulkoilemaan. Neliseinäisessä piilossa tai sisätilassa kanille olisi mahdollisuus tarjota pääsy alueelle, jonka lämpötilan tulisi olla vähintään + 5°C. Lisäksi pitopaikan ulkona oleva osa tulisi suojata vähintään kolmella kiinteällä seinällä. Eli kussakin eläimen tai eläinryhmän pitopaikassa tulisi olla suojaamassa kolme kiinteää seinää, eli useamman pitopaikan rivistön päissä olevat seinät eivät riittäisi.

Lämpötilavaatimuksen noudattamisen mahdollistamiseksi vaadittavaa neliseinäistä piiloa tai liitteen taulukoiden 1–3 kokoa pienempää sisätilaa ei huomioitaisi pitopaikan pinta-alaa ulkokasvatuksessa laskettaessa, koska kyseiset rakenteet rajoittavat kanien liikkumiseen käytettävissä olevaa tilaa toisin kuin kolmiseinäinen piilo. Riittävä mahdollisuus liikkumiseen auttaa myös kania lämmönsäätelyssä. Mikäli eläimillä on pääsy liitteen kokovaatimuksen täyttävään sisätilaan kyseessä ei olisi ulkokasvatus, jolloin riittää, että pitopaikkojen ulkona oleva osa on muutoin asetuksen 9 §:n mukaisesti olosuhteilta suojaava. Pitopaikka voi olla myös tilavaatimusta suurempi, jolloin kanilla olisi pääsy ulkoilemaan isommalle alueelle, jolloin pinta-alavaatimuksen ylittävän osan ei tarvitse olla katettu kiinteällä katteella eikä suojattu kolmella umpinaisella seinällä. Tämä mahdollistaisi kanille enemmän tilaa liikkumiseen. Vastaavasti, jos kanilla on vapaa pääsy liitteen taulukoiden 1–3 kokoiseen sisätilaan, ei ulkotilan katteelle tulisi pinta-alavaatimusta, mutta sen pitäisi pitopaikan yleisten vaatimusten mukaisesti kuitenkin tarjota riittävä suoja sääoloja vastaan. Lisäksi pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että talviaikana ulkona sijaitsevan pitopaikan tulee olla korotettu maanpinnasta tai eristetty muutoin riittävästi pitopaikka voisi olla esimerkiksi tehty lämpöeristetyn valun päälle. Lisäksi 3 momentin mukaan talviaikana pitopaikan pohjan on oltava niin runsaasti kuivitettu, ettei kani ole suorassa kosketuksessa pitopaikan pohjamateriaalin kanssa. Tämä talviajan ulkopitopaikan kuivitusvaatimus koskisi kaikkia tuotantokaneja iästä, tuotantosunnasta tai käyttötarkoituksesta riippumatta, eli talviaikana ulkokasvatuksessa teuraskaneille ei sovellettaisi kuivitusvaatimuksesta 11 §:n 5 momentissa säädettyä poikkeamismahdollisuutta ja myös kiinteä pitopaikan pohja tulisi olla kauttaaltaan kuivitettu.

Ulkokasvatusta koskeville 2–4 momentissa säädetyille rakenteellisille vaatimuksille säädettäisiin siirtymäaika ja vaatimuksia alettaisiin soveltaa toiminnassa oleville kanitiloille 1.1.2031 alkaen, jotta

tuottajat ehtisivät toteuttaa vaadittavat rakenteelliset muutokset ja jaksottaa taloudelliset investoinnit kohtuullisesti.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, ettei kania tule siirtää ulkokasvatukseen kesken talvikauden, koska se ei ole tottunut kylmään ilmaan. Mikäli kaneja haluaa pitää talvikaudella ulkokasvatuksessa, tulee kani pitää ulkona syksystä saakka, jolloin se tottuu viilenevään säähän ja kasvattaa paksun talviturkin. Lisäksi 4 momentissa säädettäisiin, että sairas tai vahingoittunut eläin on siirrettävä talviaikana ulkokasvatuksesta sisätilaan, kunnes se on toipunut. Sairaana tai vahingoittuneen kanin lämmönsäätelykyky voi olla heikentynyt, jolloin kani on vaarassa paleltua. Tästä syystä sairaasta tai vahingoittunutta kania ei tulisi myöskään pitää ulkokasvatuksessa myöhään syksyllä, vaikka tarkoituksena olisikin totuttaa sitä viilenevään säähän. Kanin toivuttua täysin sairaudestaan tai vammastaan sen voi yrittää palauttaa takaisin ulkokasvatukseen. Siirto takaisin ulkokasvatukseen tulisi kuitenkin tehdä harkiten, eikä siirtoa tule tehdä epäsuotuisien sääolojen aikana. Ulkokasvatukseen palauttamisen aikana ja sen jälkeen kania tulee tarkkailla erityisen huolellisesti. Mikäli kanin hyvinvoinnissa tapahtuu heikkenemistä, se tulee ottaa takaisin ulkokasvatuksesta sisätilaan. Edelleen 4 momentissa säädettäisiin, että kaninpoikasia ei saa pitää talviaikana ulkona. Poikaset syntyvät karvattomina ja vaikka niiden karva alkaa kasvaa välittömästi syntymän jälkeen, on karvapeite alussa vielä ohut. Kaninpoikasten silmät aukeavat n. 10–12 päivän ikäisinä ja pian tämän jälkeen ne alkavat uskaltautua ulos pesästä. Poikasten lämmönsäätelykyky on kuitenkin vasta kehittymässä, joten altistuminen epäsuotuisille sääolosuhteille voisi olla kohtalokasta ja etenkin vastasyntyneet kanit ovat herkkiä hypotermialle.

16 § Kanitilan yleiset vaatimukset

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ammattimaisesti tai laajamittaisesti tuotantokaneja pitävien kirjallisen varautumissuunnitelman laatimisesta. Varautumissuunnitelma tulisi laatia eläinten hyvinvointia uhkaavien häiriötilanteiden varalta. Tällaisia häiriötilanteita ovat esimerkiksi sähkö- ja vesikatkokset, tulipalot sekä automaattisten ja mekaanisten laitteiden toimintahäiriöt. Varautumissuunnitelma antaisi selkeät ohjeet hätätilanteessa toimimiseen niin, että myös muu henkilö kuin kanien päivittäisestä hoidosta vastaava pystyy tarvittaessa turvaamaan kanien hyvinvoinnin ohjeiden mukaisesti. Varautumissuunnitelma tulisi pitää ajan tasalla.

Lisäksi kanitilalla on huolehdittava haittaeläinten torjunnasta. Jyrsijät ja villilinnut voivat levittää ulosteidensa välityksellä tarttuvia eläintauteja, joten haittaeläinten pääseminen kontaktiin tuotantokanien, niiden pitopaikkojen ja rehujen kanssa tulisi estää. Haittaeläimet voivat myös olla vaaraksi etenkin kaninpoikasille.

17 § Kanitilan aitaaminen ja karkuun päässeiden eläinten pyydystäminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kanitila on aidattava tavalla, joka estää kanien karkaamisen. Kaivaminen on kanille lajityypillistä toimintaa ja se on erittäin tehokas ja nopea kaivaja. Ulkokasvatuksessa pidetty kani voi kaivaa nopeasti tiensä ulos pitopaikasta, mikäli pitopaikan pohja ei ole suojattu esimerkiksi verkolla. Karannut kani on alttiina vaaroille ja loukkaantumiselle. Pykälän 1 momentin mukaan kanitilaa ei kuitenkaan tarvitse aidata, jos eläinten karkaaminen on estetty eristämällä eläintilat verkolla, laudoituksella tai muulla vastaavalla varmallalla tavalla. Aidat ja muut eläinten karkaamisen estävät rakenteet on pidettävä hyvässä kunnossa. Aitaamisen tarkoitus on myös estää petoeläinten pääseminen eläinsuojoihin, pitopaikkoihin tai muutoin kosketuksiin kanien kanssa. Aitaamista ei kuitenkaan vaadittaisi, jos eläinten karkaaminen ja petoeläinten pääsy on estetty muulla varmallalla tavalla, kuten verkolla tai laudoituksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin aitojen ja muiden rakenteiden kunnossapidosta. Jos kaneja pääsee karkaamaan ja niiden kiinnittämiseksi käytetään loukkuja, on ne tarkastettava vähintään kahdesti päivässä. Mikäli kani joutuisi olemaan loukussa liian kauan, se voi stressaantua tilanpuutteen takia. Loukussa kani on myös alttiina vaihteleville lämpötiloille ja etenkin helle tai hyvin alhaiset lämpötilat voivat olla kanille vaarallisia.

18 § Voimaantulo

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Ehdotuksen mukaan asetus tulisi voimaan 1.7.2026.

19 § Siirtymäsäännökset

Asetukseen ehdotettaisiin säädettäväksi siirtymäsäännökset merkittäviä rakenteellisia muutoksia vaativille säännöille, jotta kanien pitäjillä olisi mahdollisuus toteuttaa tarvittavat rakenteelliset muutokset. Siirtymäaikojen valmistelussa on huomioitu valtioneuvoston oikeuskanslerin ratkaisu (OKV/444/10/2025).

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siirtymäajat. Seuraavia vaatimuksia tulisi noudattaa toiminnassa olevalla kanitilalla 1.1.2031 alkaen:

- 1) mitä 9 §:n 2 momentissa säädetään pitopaikkojen kerrosten enimmäislukumäärästä;
- 2) 9 §:n 3 momenttia pitopaikan kokovaatimuksista;
- 3) mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään pitopaikan lämpötilavaatimuksista;
- 4) mitä 11 §:n 2 momentissa säädetään pitopaikan pohjarakenteen vaatimuksista lukuun ottamatta vaatimusta imetysaikaisesta tiheäsilmaisestä suojaverkosta, jota sovelletaan asetuksen voimaantulosta;
- 5) 12 §:n 2 ja 3 momenttia piilolle asetettavista vaatimuksista;
- 6) mitä 12 §:n 4 momentissa säädetään emokanin pesäkopille asetettavista rakenteellisista vaatimuksista ja 6 momenttia emokanin pesäkopin kokovaatimuksesta;
- 7) 13 §:n 1 momenttia kanin käytettävissä olevasta hyllystä;
- 8) 15 §:n 2–4 momenttia ulkokasvatukselle asetettavista lisävaatimuksista.

Siirtymäaikojen tarvetta on perusteltu muistiossa vastaavan pykälän perusteluissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeus siirtymäaikojen soveltamiseen. Pykälän 1 momentin mukaisia siirtymäsäännöksiä sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa toiminnassa oleviin kanitiloihin. Siirtymäsäännöksiä ei kuitenkaan sovellettaisi asetuksen voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan kanitilaan tai sen osaan tai rakennettavaan uuteen kanien pitopaikkaan, vaan niihin sovellettaisiin asetusta siitä alkaen, kun peruskorjaus tai rakennus tai sen osa on valmistunut.

Liite

Liitteessä olisi esitetty taulukkomuodossa pitopaikan kokovaatimukset nuorille kaneille ryhmäkasvatuksessa (taulukko 1), muille kuin nuorille kaneille yksilökasvatuksessa (taulukko 2), muille kuin nuorille kaneille ryhmäkasvatuksessa (taulukko 3) sekä emokanien pesäkopin vähimmäiskoko (taulukko 4).

Kanilla tulee olla riittävästi tilaa toteuttaa luonnollisia käyttäytymistarpeitaan, joita ovat mm. hyppiminen, juokseminen, venyttely sekä luonnollisessa asennossa makaaminen. Saaliseläimenä kanille on myös tärkeää tähyttää ja tarkkailla ympäristöään. Pitopaikan tulee olla riittävän korkea, jotta kani pystyy nousemaan takajaloilleen ja istumaan korvat ojennettuina. Pitopaikan korkeus vaihtelisi kanin painon mukaan 0,55 m:stä 0,8 m:iin.

Ehdotetut tilavaatimukset ovat samansuuntaiset Ruotsin tuotantokaniasetuksessa säädettyjen tilavaatimusten kanssa. Suurien kanintuotantomaiden tehostetussa tuotannossa tilavaatimukset ovat huomattavasti vaatimattomammat. Keski- ja Etelä-Euroopassa kaksi kolmasosaa tuotantokaneista kasvatetaan suurilla kanitiloilla, joista n. 85 %:lla on käytössä tavanomainen häkkikasvatus, jossa suurilla tiloilla teuraskanien keskimääräinen kasvatustiheys on n. 16 kania neliömetrillä. Suomalaiset kanintuottajat ovat toivoneet, ettei Suomessa sallittaisi Euroopan mallin mukaista kasvatusta pienissä häkeissä, joissa teuraskanilla voi olla vain A4-paperiarkin verran tilaa. Ehdotetut tilavaatimukset ovat merkittävästi suuremmat kuin Euroopassa käytössä olevissa kasvatusjärjestelmissä.

Ehdotetun mukaisissa tiloissa kanit pystyisivät hyppimään, pomppimaan, kääntymään sekä istumaan korvat ojennettuina ja rajoitetusti myös juoksemaan. Luonnollisen käyttäytymisen rajoittaminen voi

johtaa kanilla stereotyyppiseen käyttäytymiseen, kuten toistuvaan pitopaikan rakenteiden pureskeluun tai nuolemiseen sekä turkin nyhtämiseen tai rapsuttamiseen. Yleisesti kanin liikunnantarpeen tyydyttämiseen katsotaan olevan tarpeen, että kani voi ottaa pitopaikassa kolme loikkaa. Kanin loikan pituus on keskimäärin 70 cm, riippuen kanin koosta, toisaalta EFSA (2020) on todennut, että riittävää tutkimustietoa pitopaikan hyväksyttävästä koosta ei ole vielä tarpeeksi. Liikkumismahdollisuuteen vaikuttaa myös pitopaikan muoto ja sen varusteet. Kani voi liikkua pitopaikassa myös esimerkiksi kulmasta kulmaan tai muutoin poikittain sekä lisäksi vaadittavien pitopaikan varusteiden myötä kani voi liikkua myös eri tasojen välillä, joten pitopaikan pituus ei yksinään määritä kanin käytettävissä olevaa loikkimismahdollisuutta. Kun pitopaikassa pidettävien eläinten määrä ylittää kaksi kania, pinta-alavaatimukset ylittävät sen, mitä säädetystä minimipituudesta ja leveydestä seuraisi. Eli kolmen tai useamman eläimen kyseessä ollessa pitopaikan mittojen tulee olla suuremmat kuin ehdotetut pisimmän tai lyhimmän sivun vähimmäismitat.

Pitopaikan koko määräytyisi sen mukaan, onko kyseessä yksilö- vai ryhmäkasvatus. Lisäksi ehdotuksessa huomioitaisiin eri kokoisten kanien tilantarve. Lausuntokierroksen sekä valmistelutyöryhmän käsittelyn myötä taulukkoihin on lisätty useampia painoluokkia ja lisäksi pitopaikasta säädettäisiin eläintä kohden vaadittava pinta-ala, pitopaikan vähimmäispituus ja vähimmäisleveys tai tarvittaessa vain pitopaikan vähimmäisleveys, sekä pitopaikan korkeus. Yksilökasvatuksessa voitaisiin pitää käytännössä toisiinsa aggressiivisesti suhtautuvia siitosuroksia sekä emokaneja vieroituksen ja viikko ennen poikimista välisen ajan. Emoja voitaisiin pitää myös ryhmissä. Muiden tuotantokanien pitäminen yksittäin olisi mahdollista 6 kk iästä alkaen, mutta esimerkiksi teuraskanit tavanomaisesti teurastetaan jo ennen 6 kk ikää.

Nuoret kanit 6 kk ikään saakka tulisi kasvattaa ryhmässä. Nuorille kaneille säädettäisiin sekä pitopaikan minimipituus sekä minimileveys, samoin ryhmässä kasvatettaville siitoskaneille säädettäisiin myös minimi pituus sekä leveys pitopaikalle, jotta myös pareittain pidettävillä eläimillä olisi riittävästi tilaa liikkua.

Pitopaikan pinta-alassa on kyse pitopaikan pohjan pinta-alasta. Siinä ei huomioida pitopaikan varusteiden, kuten hyllyn, piilon tai pesäkopin pinta-alaa, eli hylly ei kasvata pinta-alaa ja piilo ja pesäkoppi eivät puolestaan vähennä sitä, paitsi piilon osalta talviaikaisessa ulkokasvatuksessa, mistä on säädetty tarkemmin 15 §:ssä.

Pesäkopin koko vaihtelisi emokanin painon mukaan, kanit eivät käytä pesäkoppia, jos se on liian suuri. Eurooppalaisen viitekeskuksen (European Union Reference Centre for Animal Welfare, EURCAW) mukaan pesäkopin koko vaihtelee leveyden ollessa 34–45 cm, pituuden 24–27 cm ja korkeuden 30–38 cm. Esitetyt tilavaatimukset (pituus x leveys x korkeus) olisivat samaa suuruusluokkaa ollen pienille alle 2 kg kaneille 0,25 m x 0,25 m x 0,25 m, 2–3,5 kg kaneille 0,3 m x 0,3 m x 0,3 m, 3,5–5 kg kaneille 0,4 m x 0,3 m x 0,35 m ja isoille yli 5 kg painoisille kaneille 0,45 m x 0,4 m x 0,4 m.

7. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.7.2026.